

Praznik Slovencev – gregorjevo

Gregorjevo je tradicionalni slovenski praznik, s katerim se že stoletja spominjamo svojih korenin. Praznuje se 12. marca, na god sv. Gregorja.

Šega ima korenine že v predkrščanski dobi, vendar se je pri ljudeh uveljavilo prepričanje, da predstavlja prihod pomladi, saj se je po starem koledarju gregorjevo praznovalo na prvi spomladanski dan, ko je svetli del dneva postal daljši. Takrat so čevljarji, kovači in drugi rokodelci prenehali delati ob prižgani luči.

O gregorjevem so objavili sporočilo, ki si ga lahko ogledate na spletni strani:

https://youtu.be/_nA0pwihrlc.

Po ljudskem izročilu se na ta dan 'ptički ženijo', zato je praznik povezan tudi z zaljubljenici kot prvi pomladni dan po starem, Julijanskem koledarju. Če valentinovo, pred nekaj desetletji prinešen praznik, slovi po zaljubljenosti, je gregorjevo predvsem praznik ljubezni.

Leta 1584 je v Avstrijskem cesarstvu dve leti po njegovi uradni uvedbi s papežem Gregorjem XIII. začel veljati gregorijanski koledar. Gregorjevo je poimenovano po Gregorju Velikemu, ki je umrl 12. 3. 604.

Po legendi je sv. Gregor kot dojenček mlinarju priplaval po vodi v lesenem predmetu. Običaj spuščanja luči po vodi da naravi moč novega rojevanja. Na gregorjevo se luč vrže v vodo. O tem so govorili v objavi, ki jo najdete na povezavi: <https://youtu.be/j-vaG7gEK1c>.

Po tekočih vodah na predvečer praznika, torej 11. marca, po mnogih krajih v Sloveniji z otroki spuščamo gregorčke – hiške, cerkvice, barčice in druge navadno doma narejene predmete, v katerih je luč, ki jo daje svečka ali ogenj. S tem naznanjujemo prihod dela leta, ko je sonce vse dlje na obzorju, ko pride pomlad in svetlejši čas leta. Kasneje v mesecu marcu prihaja tudi čas enakonočja ter prvi pomladni dan.

Kako so spust gregorčkov opravili, najdete na povezavi: <https://youtu.be/6OMeTDm48Us>.

Oton Župančič je pred 112 leti še natančno opisal pomen gregorjevega v Dumi: "... Na Gregorjevo – otec, še veš? – se ptički ženili so, za šolskim vrtom v mejici gostili se, pili so; midva preko ceste sva slušala ... Čuješ živ-živ? ..." Vse to in še več predstavlja zahvalo hvaležnega, ki je po moreči zimi še živ in se bo lahko ženil.

O gregorjevem je napisanih nekaj starih rekov, kot na primer tale, ki je malo manj znan: Če je ob svetem Gregorju breza zelena, so kosi godni že ob svetem Juriju (23. April). Letos se napoveduje ... pomlad.

Obujanje starih slovenskih običajev, tradicionalnih praznikov in etnološke dediščine Slovenije v svojem poslanstvu gojimo v Društvu Skrinjca.

Marija Komatar, predsednica društva Skrinjca